

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди Советинин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

Литератураның, уран чүүлдүк болгаш архитектураның талазына ССРЭ-ниң Ленинчи болгаш Күрүнө шаңналдарының талазы-биле комитетте

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында литератураның, уран чүүлдүк болгаш архитектураның талазына ССРЭ-ниң Ленинчи болгаш Күрүнө шаңналдарының талазы-биле комитеттиң сессиясы Н. С. Тихоновтуң дааргашыкыны-биле Москвада ажиттыглан.

Кандидатураларны чугаалашып көргөниңиң соонда комитет 1967 чылдың Ленинчи шаңналдары тыпсыр дугайында шимитирни хүлээп алыр ССРЭ-ниң Күрүнө шаңналдары тыпсыр-биле кириген амылдары база сессияга көөр болгаш конкурса кирири кандидатураларны шилип алыр.

НИИТИНИҢ ЧЕМНЕНИЛГЕЗИ

Бистин Советтик Төзүн чуртуvus бодунун тургустунуп байтаага-ла 50 чыл оюн байырлар үч хун бүрү-ле чоокшулап ора. Орденниң Тыва-ның амылчы чоннары найгамчытыг амыл-хөрөктери-биле хун бүрүзүн демдегеп, бурунгаарлап ора. База бир найгамчыч болуушкун — совет кижилериниң беш хонутуг, ийи дыштаныр хүнүгүг недөлаже шилчирки болур. Ол шилчилге Улуг Октябрының байырларының бүдүүзүмде кол нуруу-лунда доозулган турар. Чугула умур-бузалыг көмөгө — СЭКП ТИ-ы, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели ниитиниң чеменилге черлериниң ажы-лын улам ыңай экинжидериниң сорулгаларын чоюта чаа тускай докта-лынга тодаргайлаан.

Недээ черлерде столоваяларны, хлеб быжыраар черлерин болгаш чем-менилгениң өске-даа черлерин республиканың хөреглечилер ниитилели-ниң баштаар черинде тускай бүдүрүлгө эргелели башкарып турар. Бо чылдын баштайгы кварталында Тожу райпоунуң (даргазы С. Юмбуну) чеменилге талазы-биле бүдүрүлгөчү көргүзүү өске черлерден дээр болган. Хөй-ниитиниң чеменилгезиниң квартал планын ун райпо 166,7 хуу, боттарының бүдүрүп үндүрер продукцияның планын «анаалганын 153 хуу күүседип алган. Бо чылдын март 17-де болуп эртен хуучу кежи-гүнөрниң төлөзүлгөниң конференциясына чамдык хөй-ниитиниң чемени-лиге черлериниң адрезинге шыгыры шүгүмчүлөп болган. Шүгүмчүлөгө таарышкан черлериниң бирээзи Танды районда Балгазын сельпозу (дарга-зы Н. Конокенко) болган. Ол дээрге херен мырында квартал төнчүзүмгө чедир санмыг хонук арткап үе турган. Ындыг эрээш үенин дүргүзүмдө ол сельпоунун Балгазын столоваясы шүгүмчүлөдү барындааппал көргөш, бай-салды чүгө экинжидип эвөө, а харын-даа план иүүсөлдөзүнн, талазы-биле бөзүн эң дээр черлериниң бирээзиниң санына кирген. Ун сельпо хөй-ни-тиниң чеменилгезиниң кварталда планын 126 хуу, боттарының бүдүрүп турар продукциязының планын 106,3 хуу күүседип алган.

Чурттаачылары белең аш-чем-биле хандыраарын улам экинжидер тал-лазы-биле республибонтозунуң планын өзүгээр бо чылын чаа чүүлдөр чур-таачыларыны сонугурадыр. Республиканың 6 районунга карамель чигир бүдүрүшүн шилгээдиң алган турары көрдүгөн, ниитизи-биле бо чылын ол райондарың чурттаачылары 5 тонна ындагы чигирин алырлар. Ол ынаш Чөвн-Хемчик, Барыын-Хемчик, Танды, Каа-Хем райондарың стол-оаяларың эфидрин бүдүрүп эгелээр. Оң чылда ниити хемээзи 3 тонна бо-лур. Оң-биле чергелештир районнар төптери (Бай-Тайганың төвү Тээли-ден өскө), ниитизи-биле 20 тонна меремнеени алырлар.

Ыска хүнүгү амылчы недөлаже шилчезин соонда амылчынарны, колхозчуларны болгаш интеллигентияның дыштанылганы узаар, а оңу амылчы чоң амылчы болгаш эптиг эртриниң дээр бүгү-ле чүүлдери ылы-ыр, дыштанылга черлеринге, массалыг сөгүүстезиниң черлеринге аш-чем садыгласыны, делелге-базаарларны организастаары чугула. Чер-черде партия, совет органнар чагы үде чурттаачыларның кол дыш-таныр черлеринге столоваялар, чайнаалар, буфеттер амылдарыңа прак-тиктиг дузаны чедирер умурлуг.

Бо чылын Тываның улуг хоорайлары Шагаан-Арыгның столоваязын, Тураның ийи столоваязын эде дерини көрдүгөн. Ол амыл чурттаачы-лары белең изиг чем-биле хандыргазыңа үзүктелишинини болдурба-зын ун райполарны баштаар черлери баш уюр көөр хүлээлгелиг. Чада-ан хоорайда колбаса чеги туттунуп турар. Бо чугула бүдүрүлгө чери гра-фик өзүгээр май айга чедир амылгалга кирген турар умурлуг.

Ниитиниң чеменилгезиниң улуг ажылы — республибонтозуну шүгүм-чүлө чуртуннар болгаш ам чоруттунуп турар хемчеглерде четпестер ам-даа бар. Аңаа бир-ле дугаарында столоваяларда столга салыр аш-чемниң дээжиниң ыды болуп турары хамарыш. Столовааларың чемениң амылчыларны харысаалга чогулда, амылчы хандышылдыг эвезинде дөб санаар херек. Чамдык чеменилге черлери санитар болгаш аргы-шевөр талазы-биле чөгөнчиг болгусура. Столовааның эстетиктиг болгаш аргы-силминче база кичээңгей салыр, оңу ийги чергеңиң айтыры кылдыр санаар чорутуу болдурбас херек.

Республибонтоза хамарыш дыма хөй столоваялар карыгалыг амыл-дал турары дүөрөңчиг. Идос-сава болгаш деринг-хөреселди камнаас, чиг продуктуларыңа мадгалаары багай чоруктан каража-ногаралды болуп келген фантаилер бар, ол бүгүнү болдурбас дээр бүгү-ле хемчеглерни алы-ры негетинин турар.

Тываның наймысалында бүдүрүлгөлөр, тудуг, транспорт организаста-ларында, албан организация, өөредилге черлеринде чеменилге черлерин Тыва АССР-ниң Садыг министрствозунга чагырткан столоваялар трези деп тускай организация харылап турар.

Кысалаткан амыл хүнүгү недөлаже шилчир берген үеде амылчы инжиңиң дүшетиң чапсарлашыны амгызында кызырлары чугаажок. Чүгө дээр, недөлаже амыл шагы мурунда турганы дөг хөвээр артар бол-гай. Ынчангаш оң дүшээжинин дүргөн болгаш шынарлыг болур апаар. Ынчарага амылчы массаның улуг нуруузу өг-булезинден дүштээр арга чөк болу бээр, а ол талазы-биле хандырылга долузу-биле ниитиниң чем-енилге черлеринге оңаажыры чугаажок. Столовааларың бүдүрүлгө, албан организация черлеринче чокушулар, комплексиңг чеменилгелерин организастаар, изиг чемерни чеменикчилерге чедирип садыгларын арга-ларын негеттерип апаар.

Кызылдың бүдүрүлгелеринде, албан организация, өөредилге черлерин-де буфет чок черлер чок-ла харын. Чүгө Кызылдың № 1 АТА-зында өске черлерде столовая чок болуп турары багай. Администрациялар, пар-тия, профсоюз организастылары Садыг министрствозу-биле ындагы стол-оаяларың дерингелерин, организастаашынының дугайында баш уюр дүгүржүр, чугаалажыр болза чогуур.

Бистин улуг-улуг тудугларыбыс — Ан-Довуран биле Хову-Ансы бол-гаш өске-даа ол ынаш улуттук төптөринде ниитиниң чеменилге черле-риниң садыг хандырылга (проект) чери харылап турар. Бо чериниң мүн-ө ниитиниң чеменилгезиниң талазы-биле амыл-чорудулганы чүгээр өскө-н. Амылчынарны, тудугчуларны болгаш инженер-техниктиг амыл-данчыларны дүшетиң чемин Ан-Довуранта-да, Хову-Ансында-даа кол объектилерде делгем столоваялар хандырып турар. Ынчала-даа бо хөви-риниң столоваялары, нафеторийлер моон сөңгээр улам көвүдзүн турар, изиг аш-чемни садыгларын арга-ларын улам негеттерип чугула.

Ниитиниң чеменилге черлериниң амыл-чорудулганың чер-черде пар-тия, совет, профсоюз, комсомол органнары шефче ап, оларны чүтүлдүг көрдөр-биле чөлгөзөрүнче кичээңгей салыры чугула.

ЧАСКЫ ХҮННЕРДЕ ШАЛЫПКЫН АЖЫЛ—ЧЕДИШКИННИ ҮНДЕЗИНИ

Чер аңдарылгазы эгелээн

Республиканың барыын зонаның райондарының амыл-агыла-рының тараа шөлдеринде часы хову ажылдары улам хайнышкынын калбарып турар. Чөвн-Хемчик рай-онда 7 муң амыг га черниң шы-нын бээр, 350 га черниң часы аңдарылгазын чоруткан. Районуң амыл-агыларында чер суггарар болгаш шөлдерне чемичидилгелер сөөртүр ажылдар база түлүткөн. 3 муң амыг тонна чемичидилгени шөлдерне сөөрткөн. «Большевик» колхозта, СЭКП-ниң XXII съездизи аттыг, «Чыраа-Бамы» совхозтарда

Шөлдерде сөрүктүг иш

ШАГААН-АРЫГ. Апрель 10. Бистин штаттан дашкаар корреспондентивис Д. Аракчааның дамытканы болза, «УТКА 25 чылы» совхозтун Ак-Ту-руг салбырынның механизаторлары Ак-Хеминиң болгаш Улуг-Ховунун тараа шөлдеринде шык базырар ажылдарын үргүтүлүшкан. Бо чер-лерде 7 агрегат үрелишкени чок ажылдап, бо хүнге чедир 570 га черни шилчирткен. Трактористер Ам-буу Кызыл-оол, Инжит Барз-оол олар тракторлары боттары негел-диг кылдыр селтеп алганы-биле, оларын агрегаттары үрелишкени чөк ажылдап турар. Бо черлерде хову турлагаларында чурттап бажынарнын, столова-ларын, кызыл-булунарнын иштин маллашпап, чугайларынга ажыл-чынар Чолдас Бүске, Бара-Сад Лей-мак, Саяна Монгуш олар өң ишпей-лиг ажылдааннар.

Хөй уруглуг иелерге „Маадыр ие“ деп хүндүлүг атты тывыскан

ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиуму 1967 чылдың апрель 7-де Чарлы-биле Тыва АССР-де өң болгаш өң хөй уугларын төрөөн болгаш кижиниң иелерге «Маадыр ие» орденни болгаш ССРЭ-ниң Дээди Со-ветини Президиумунуң Бижини тыгысылаан, «Маадыр ие» деп хүндүлүг атты тыгысына болза:

- 1. Вера Александровна МАСЛОВАГА—Каа-Хем районуң Бай-Сөөт суурада өг-буле ээси.
- 2. Олча Нондай-ооловна МОНГУШКА—Ан-Довуранта өг-буле ээси.
- 3. Юра Кызыл-оол МОНГУШКА—Барыын-Хемчик районуң Хөндөл суурада амылчы.

Урезин белең

«Көк-Тей» совхоз Ылаңгыя совхоз 5 турлагларында ап-часкы тарылгага муң центнер кызыл-парып чедирген. Урезин таралар-сеттелгезин чедикши-тараа урезиниң бол-канын арыгалап, ыңай-кинниг чорутканын-гаш 12 тонна куку-бээр сөөртүрүмгө дан аңында, урезин-руза, 60 центнер хөй совхозтун чолаачы-тарга культурала-чында үнер сөгүн В. Ладанов эң-риниң арыгалаашкы-урезиниң бүрүн бе-исепкейлиг ажыл-нын болгаш хоран-дык текпеген алган. Чам-дал, мурнакчы чо-наашкынын бүрүң-дык белекеттингелерин көргүскөн. С. ОЮН.

Часкы хүннер, кижилер

АЙМЫРЛЫГНЫҢ, ТЕРЕЗИНИҢ ХОВУЛАРЫНДА

АЖЫЛ-ИШ-ДАА ХАЙНЫККАН

«Найрал» совхозтун тараа шөл-деринде амыл-иш килин. Аймыр-лыгыны, Терезиниң болгаш Шанчы-нын черлеринде хову ажылдарының фронтуну хүнүгүг калбарып турар. «Найралдың» тараа шөлдер-инде чугай дужутту тарып өстүрер. Совет эрге-чагырганы 50 чылын хову ажылында чаа-чаа чедикшилер-биле делгелдер деп быжыг тура-сөрүктүн оларнын ажыл-хөресини бөгүтүп байдалы тодаргай хөречилеп турар.

мэркалыг трактор-биле шөлче бир-де дугаарында үнөң болгаш өздөгө 43 гектарын шөлче базырар илтиргээр турган, 55 гектар чедир-рин турар. Беш чылды бирги чылы-нын куку хову ажылдарына ол ба-за бодун кызымак механизатор кыл-дыр көргүскөн. Механизаторлар Ба-чыма Баву биле Монгуш Хураган-оол олар база хүн норманын дыка ажып күүседип турарлар. Бо брига-дада 6 агрегат илтирээшкениче апр-ель 5-те үнөң болгаш анаа ту-руушкун чок ажылдап турар.

бээр деп чагай күзел-биле сөрүк киргенер.

Шөлде кижилерин сагыш-сетки-ли омакшы болгаш чедикшиниң болурунга бүтүрелдиг-даа-дыр. Эки дужутту алыры часкы хову ажыла-рын кыска хуусада белик шынар-лыг чорурарында хамарыштын киж-и бүрүзү медереп билип турар.

Совхозтун кол агроному Анатолий Дмитриевич Бондарь-биле болгаш инженер-техниктиг Сергей Андрее-вич Молоев-биле Терезиниң сугга-рылга системасынга ужураштым. Юбилейлик чылда белик дужуттун салым-хуузу дээр оларнын сагыш салып турары арын-шырайында-на илден болду.

С. Кызыл-оол, «Шынын» тускай көрр.

Дирекция чери, партком бол-гаш амылчынар комитети механиз-аторларнын эки амылдарыга бот-тарында хамарыштын бүгү-ле чүүлдери кылган, бригада төвүнө пинти чуртада чери, столовая, кы-зыл булуң, чунар бажын-даа бар, кижилер үзүгөт чок ажылдазын дээр дүштөкче чеми ажылдап турар черинге чедирип турар бис—деп, бригадир К. Балчыма чугалай-дыр.

Мында 1530 гектар суггарыл-галдыг чер бар, бо боранымг, соок, даттыг час суггарылга амылгына улуг шалтык ужурашырып тур-ынчалза-даа бистин суггарычыла-рыбыс күженишкениңг ажылдап, хөвөзүгө четир шыкты бээр дээр бүгү кужун салып турар—деп, Ана-толий Дмитриевич чугалааш, эвено-лар кылдыр үстүп алган чер сугга-рып турар кижилерге айтытты. Ын-да суггарылганы аңдарган черде ап-дазын изи-биле чорудуп турар. Маанаа арга-ыаш камталдыг 15 гектар дилдикти кылдыр болгаш ол амыл чоруп турар.

А. ОСТАПУНТУҢ фотолары.

Найралдың 60 чылын тараа культураларын 10,200 гектарын, өң иштинде кызыл-тасты — 5450 гектарын тарып. Чаштырылганы нияткан-биле 19 агрегаттар чорудар кылдыр планнаан.

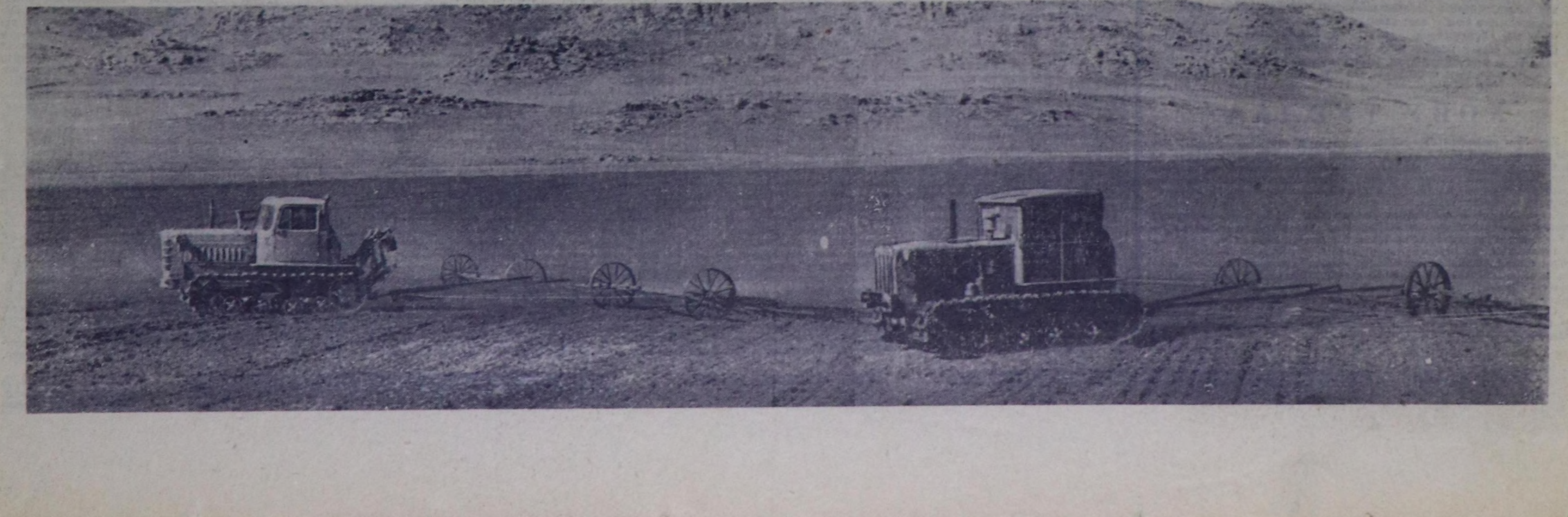
Терезиниң суггарылга система-зын эки ажылдаар болза, байлак ду-жутту ап болдурар эртен чылдын дуржулганы көргүскөн. Бир өвөө 1966 чылда ол черге кызыл-тасты гектардан-на 12 центнерин алган болза, бо чылын 15 центнерин алы-ры планнаан.

Бригадаларнын, эвеноларнын, тус-тус кижилерин аразында со-циалистик чарыштын часкы хову ажылдары эгелээнинден бээр баш-тайгы беш хонунуң түнелдерин дүүн үндүргөн. Чарыштын негел-ден өзүгээр тилчекчилерге чогуур мактал, шаңнады тыгыскан. Ын-чангаш Аймырлыгынын, Терезиниң болгаш Шанчынын механизаторлары куш-ажылы баштайгы тилкелени чедип алган, олар шык базырар илтирээшкени бөгүн доозуп турар.

Аймырлыкта № 2 бригада (бри-гадир К. Балчыма) механизаторлар-нын белик бүдүрүчүдүг эки амыл-дарында тургускан. Оң түнелдин-де үдүг-нормазын ажып күүседип турар кижилер хөй. Эртен чылын Балгазынын механизация училе-рин дооскан Канмаа Таас-оол ДТ-54

Терезиниң суггарылга система-зын эки ажылдаар болза, байлак ду-жутту ап болдурар эртен чылдын дуржулганы көргүскөн. Бир өвөө 1966 чылда ол черге кызыл-тасты гектардан-на 12 центнерин алган болза, бо чылын 15 центнерин алы-ры планнаан.

Юбилейлик чылдын — Улуг Ок-тябрының аңдарыг 50 чылын ча-зы Чаа-Хөлдүн черлеринде шаг-ла дүшкен. Найралчылар — оңу амыл-иши уткаан, олар байлак ду-жутту өстүрер, чер ажылынын продукциязын чуртка улам хөйүн

ЛЕНИНЧИ МӨЗҮ-ШЫНАРГА КИЖИЗІДЕР

Бистяң чурттууска коммунизмни материал-техникти базаны тудуу тургузарынын программалык боттангыры келер үенди хамма тылары болуу өзү оар аймак салдак коммунист кижиздерине айтырылган болууш. Мадаа бири чегенд чугула ролло совет школа ойнаар журулу. Ичаарга школанын комсомол болган пионер организациялары өөрдилге-кижиздигели амылга, тургалары коммунист аякы-чаңга кижиздере-ринге башкыларын кол даңыр кужу болгай.

Амгы үеде республиканын бүгү школаларына 23 муң пионерлер өөринип турар. Бүгү тала-биле сайыраңгай өрөм-билеге кижиздер: күш-ажылы амдыралдын бири негеден кылдыр көөр, быжыт билген, мага-бот таламы-биле каа каадык, коммунизмди хөрөнгө ханы бузура-биле беринген демселчилери, Төрөн чуртууну өөдүг патриоттарын белеткээр хуңдулуг болган харысалгалык сорулга совет школанын мурунда салдынын турар.

Өөрдилге-кижиздигели амылга тургалар ортузуна чорудуу турар үеде кол-ла угалышкык өөренкичери В. И. Ленинни

амгы киржикчери-биле, бугура-гели болган коммунист күш-ажылы шалымчылары-биле учуражыгалар аңа эрткилер.

Милычын амдырал-чурттаалынын, амыл-хөрөңнү үлөгөр-чигеде кижиздиге амыл чугула өөренкичери, комматаларга эртип болур деп билер болза, ол калчап-лаа шын болбас. Ленинни кайгамчыктыг амыл, амдыралынын дугайында тема школанын бүгү өөренкичери-кижиздигели амыл-чигеде кижиздиге болур. Ленинчи теманы улам тодаргай-биле чугула төөгү, литература болган шийткел хуңдулугуна дугайында эртемгерге өөрдир эвес, а харын оу математика, химия, физика өртемгерге эр-не ханы-биле өөренкичери педагогика амыл-чигеде кижиздиге болур. Бо таварыгалда өөренкичери наам-харын барыдалаары чугула.

В. И. Ленинни амыл, амдыралы өөрдир дээр, ол дугайында болушкунарын, фактыларын, өшкөрдүн өөренкичере шоя-жалдери эвес-тир. Ол дээр амыл

Ленинчилер кончт эки өөрдилге-лик, чурум-салгалык, хай-инти амылга иделпейт, кайгамчык ака-сеткилдик, чегенери чадыр көрбөс, социалист Төрөн чуртуну дайынгарын көөр хөөн чок болуру дээн ол-дур. Школанын бүгү Ленинни аякы-чаңынын характерине кижиздери — бөгүт школанын эң дээди сорулгазы ол-дур.

Тынаын школалары беш чыл бурунга «Ленинчи өү-биле чурт-таар, өөренер жаз амылда» деп девиз-биле амыл чугула. Бо таламы-биле чугула амыл Кызыл № 7, Туранын № 1 ортумк школалары, Чөөн-Хемчиктин Хайракан, Улуг-Хемдин Урбун сес чыл школалары болган өске-даа школа-лар сөгүт үеде эң көскү амылдары амылган.

Методист эш Шудыгина уду-рчак Кызыл хоорайны анык ленинчи штамын тургустууна анык амыл-чигеде кижиздиге болур. Бо таварыгалда өөренкичери наам-харын барыдалаары чугула.

В. И. Ленинни амыл, амдыралы өөрдир дээр, ол дугайында болушкунарын, фактыларын, өшкөрдүн өөренкичере шоя-жалдери эвес-тир. Ол дээр амыл

«Контрреволюст дээрбиз-лерге удуу кам-тайыра чок демсел-жиге чорамын дээр эш М. И. Сири-ковиче ТАР-нын Биче Хурал Президиумунан. Протокол № 42. 1936 чылдын апрель 3-тез.

Бо бугуру кижиздери, бол-ган келеш: «Эртен үенди төөгүтү өөренип, билип албас болза амыл болган келер үенди сорулгазынын шын билип алыры берге болур» деп пролетариаттын улуг чогаалчы Мавсия Горькийнын чатымы сактып каар.

Шак мындыг чижектерин хей-төй школаларын амыл, амдыралынын кергүзү болур. Иңчалда-даа рес-публиканын чамык школалары өө амыл чугула үрмек кергүзү-ак-спонзия хевир-биле, өөрдилге-кижиздигели амылдан хоорук чорудуу турар. Ленинчи теманы чугула шийткел — гуманитарлы өөренер троктарынга амылдар учуру болгай деп чандыр билип турар ийн-чангыс башкылар база бар. Ол мынам хей-төй класс учу-турчулары башкылар Ленинчи теманы база-ла чедир амылгарын турар. Чамык комсомол болган пионер ор-тузуна ийн-чангыс амыл чугула амыл-чигеде кижиздигели чедир шийткел, өске үрмек амыл-биле чары-

Баарын-Хемчиктин, Чөөн-Хемчи-тин, Тодууду пионер организация-ларынн дружина бурузунден-е 5 — 6 хире пионер багай демдекти ап турар. Бо чуну кергүзү турарлы дээр, мында дружиналар пионерлер ортузуна идей-кижиздигели амылдан чогуту өөгө-дедегели чедир тургуспай турарында.

Өөп оар салгалчылары комму-нист белик мөрүлгө, В. И. Ленин-ни аякы-чаңыга, оң өндүр өөрен-кери өөренкичери хөрөңге партия райкомнары, улустур бу-дур-луге черлерин, колхоз, совхоз-тарын партия организациялары болган башкылар билин бели-дер институттар улуг ролду ойнаар дээрин маңаа база айтыры чугула. Өөп оар салгалды коммунист мөзү-шынга бөгүт кижиздери — Совет эрге-чагырамын 50 чылы база В. И. Ленинни төрүтүнген-ден бээр 100 чыл оон төлөтүп ук-турууна база бир алдарлык хөрөң-дир.

«БОЛЬШЕВИКТИҢ» ШОЛБАННАРЫ

Чокузун малчыларынын ивти хуралына дуржудалаы койжу Куулар Ондар-оол бо ий-лейлг чыда төрүт чү хойга ойнаштыр чү хурагамы менди амыл чугула эи, оң үе-герин өөренкичери хойжуларын кийгитер. Амгы үеде оң колданында төрүт 338 хоонун 271-ни солдун, оларын 279 хурагамы менди азынган.

Ола-ла чокузта анык саанчы Чылаб Бимр-жикова Куулар амыл кызык, хой-инти-чи, Октябрын 50 чымын билейн Куулар-га утундубас болур, ол бо чымын СЭКП кезе-гитунүч кандалады көргөн болган район Со-ветини депутаттыга сөгүттүргөн.

ПАРТИЙЖИ ДААЛГА

Ларга тодаргай болган ханы билиги бээр сорулга салган, кон-чүт солун кичээлери эрткири-леөн. Оон ийн ном-биле амыл-дарында дымнакчылар чан-чыктырып ап турар. Лилия Ми-хайловнанын пропагандист дур-жулазы эвеш. Иңдыт болза-да оң чээрби амыл чыда төй-ненти амылгы киржи, улустур-биле амылдан келген улуг учу-дугалык болган.

Теманы амгы үенин байдалы-биле холбап билири, дымнакчы-ларын бөдүн чижектерин нарын болушкуннарга чедир тайылбыр-лаар кылдыр өөрдир оу пропа-гандистин дуржулазында көзү-дү. Иңдыт мергежи болу чедир келбөөн. Ол болза доктаамал бо-лган шийткел амылдын түнел-ли болур. Кичээлге келбөс, бее-далажышкына киршеспес тавар-гылар тургулаан. Кичээлдер солун, бек динелдик байдал-га эртип турар дээр, Ли-лия Михайловна бугу-ле кемчел-лери алган. Кичээлге илпейл-чөк киржир, алаа олурп эртки-риптер дымнакчыларын эскерип каар, оларга айтырлары бил-дингир болган бөдүн кылдыр салып, оларын билип алын шаа-биле болур-чогут тайылбырын ап турган.

— Силер бо айтыртын кан-чал билдир турар силер? — деп, Лилия Михайловна кижи бурту-гун иламылап айтыра бээр. Иң-дыт айтырлар дымнакчылар бо-дандырып, өөрини турары ма-териалдарын эки шийткелди алы-

БАШКЫЛАР ХОВУ ТУРЛААНДА

Чокутта чаа башкылар А. Монгуш, Д. Ширин-дия, Д. Кара-оол олар чокузун Буга-Шаан трактор-хову бригадызы-нын төп турлаана барган, бригадалык тараажыларын бо чыда ал-ган социалист хузаагерин би-жиш, чакык хову амылдарын ма-да канчаар чоруп турарын көргүтүп

60 харлыг ажылышчи

«Тамышпасты тамыштырган, Тараа тарыыр Чырганын. Керүшпесте керүштүргөн, Кеме тарыыр Чырганын» — деп, бистин азымыс ашан мени шары бажы муңдурткан, мызыл бут, андаын сондан туттуну алган чоруп тура, мынар икжамын-таар турган. Амгы Шанчы бугузынч суун былаашкан кезек ижи-лер ичин азам-биле тутчуу чыгай берген маргыш турлар чү-е. Ону бодон көрөгө Шанчынын, сугат бугаы төөгүну бөлбөс ийилге, дунжам — дээр, Куулар Тонутгович чугузын оон ыңай уламчылай-дыр.

ХОВУ ТУРЛАА

Улуг-Хем районун «Улуг-Хая» совхозунун механизаторлары болган тараажылары чакык хову амылгы белектерди организация чорудуу туралар. Машина-техника сөстөлгөн, хову тураларын белет-келсе, үренип амылгылы жоозуга, таралга кирер техниканы трактор-хову бригадаларын төндикер чедирге, чакык тарыыр үренишери хоралпа эгелен.

ПАРТИЯ ӨӨРДИЛГЕЗИНДЕН

«Октябрь революциянын башталгычы» деп теманын кичээлин шупту дымнакчылар конспектилеп келгенер. Ону мы-чаар чедир амыл мында-ла бе-лен эвеш турган. Конспектте билбегени чыдак таварлар тур-гулаан. Ол дугайында тускай амылды база ийил, номда чугу-ду, ол хевэр дүжүрүп бижин-ринден дымнакчыларын чыла-дып, номчан чүдүлүнү кол утка-зын боттарынын сестери-биле допчулап бижирин чедип алган.

Кичээл бурузу — ол дээрге ха-ны, тыныгыр болалар-ла бол-гай. Шупту кичээлдерин чангыс аай хевир-биле эрткирери ол база-ла шын эвес, чүгө дээрге иңдыт кичээлдер дымнакчыларын со-нууратпай бээр.

— Кичээл бурузун амылгыт, дымнакчыларын коммунист бугу кижиздиги турар кылдыр эрткир учурут бис — деп, Ли-лия Михайловна чугулап турар.

В. И. Ленинни дугайында ки-нолар үе бөргө, пропагандист ону дымнакчылары-биле кады бу-дур-луге көр болган өөренк чедир-лери-биле холбагырып, коллек-тивтиг чугулажышкына чорудуу турар.

— Бистин башкымыс кижи бу-дур-лугун эки билигил, салгал-чурмуңту болган биле сеткилдик, бөдүн болурун дугайында кай-гамчык салгып саамы кижиз — деп, Лилия Михайловна Погованын дугайын оң дымнакчылар ма-кап чугулаар.

СССР-НИН ЧЕПСКЕТИГ КУШТЕРИНИҢ

Совет Эвилелинниң Маршалы В. Д. СОКОЛОВСКИЙ

аэсаар таламы-биле коммунист партияны бүгү политиканын толар-тыкан. Совет күрүнең кошкаары-ны болган дүжериң дугайында марксизм бугура-чураларын социализм хөрөңгө хоралы теория-ны партия чылча шаап, ап октан-кан болган оу бизгалар база дашкык интервенциялар болган шийткел контрреволюциялар оу камгалар таламы-биле бугу-ле кем-челери алган. Дашкыктын хал-дашкыкында чуртту камгаларын партия социалист күрүнеңиң өң чугула хузаалгы кылдыр санап келген болган санап-даа турар. Ол хузаалганы чедиктиңиң күсүлери тилеги социалист революция чуртууну армияны иламылап тур-гарын болган бизгаларын өөгөп келген.

Совет күрүнең Чепсектиг Күш-териниң тургузушкунун дугайында айтыры мырнын аа айты-ры болган. Пролетариатты дикта-туралын туртуу база бижылган соонда, улустуң турму армияны бүгү-инти чегенелешкен-биле созуу деп марксизм оң муруну-да санап турган. Чаа тодаргай тө-өгүдү байдалдар марксизмни хог-жунушаан, В. И. Ленин кажал ар-мияны нарын дайныч техника-биле чегенелген, ол техниканы шийткелди алдырына үр шаг-е веттерген, ка-жал империалист дайнынын хевир-те болган — оор өү-биле эгелээр апарган амгы үеде социалист кү-рүне бугу улусту милицияны хевир-те-биле эвес, а дайнынын халдаш-кык ойтур база оу чылча шаап ишлар аргалы турум, кадрлар армияны болур учурут деп түң-дөлөк өң-не баштай кылган.

1920 чылдын марта сүт транспор-тувч амылчыларынын III Бүгү-түсый съездинде В. И. Ленинниң чугулаалысы болган: «Ийн чыл муру-вунда Кызыл Армияны шерттин тускай өртемнигар чокка, эргелек башкарарынын төчүдүгези чокка тургузарынын шөөн өөрүвүскө, пар-тияны өүзү, учур-бул чок чорук болган, бис 10—12 миллион шерт-тиг тургусса-даа чакыс-даа дай-нычымыс чок болу берге; дайныга киржип ишлар чакыс-даа дивали-чок болган, мынчан бис хей мил-лион шертлере-биле өктарынын шөө-дүр эвес-ле доктаамал шертине удуу чалаажар арман чок болган» (Чогаалдарынын бүрү чымыдым, т. 40, армян 218).

Бир тээ орус контрреволюция до-ктаамал шертлери болган учурунда, революст эрге-чагырамын топар-чүткөн чепсектиг күштерин тургус-кан, оу тиле болур учурут деп чү-е база бийлгир-дир. Иң-чаларга оң колдында ака гардейжи-лер делегей империализм кан-далы баа детикчери көргүрүз апа-дын баа беримдалаар херек. Даш-кык монополист буржуазиядан дузалымч албай келген илдиле-контрреволюция турба-ла болгай. Совет Россияны тилеги социали-ст революцияны өкжөнөшкөк ка-питалист күрүнегерге бузолет-тирген делегейде баштайгы чурту-нуң байдалында ол болбайга-даа чүвениң учурун сыр дедир айтып, «орус контрреволюция импери-алист делегейде» оу кирширер, оң чылдагында доктаамал шерт чокка-ла оу «доран узаткан болур» деп делегей турар кижилер база бар болган. Иңдыт амылгы «теориялар» совет улустун серемчи-ленин кошкандыр, оон чалаан амылчыларын илдеген камга-ла чокка эрткирер, мынчан оу амылчыларын, бистин чуртувста пролетар диктатурамы дүжүрер корралды салган.

Ленин болган коммунист пар-тия революцияны дайнынын бодадарын беш буртугар доран өттүр билген. Ишткы болган да-шкык байдалды чылдагында до-кналет күрүне бөт дүшкөн до-ктаамал армиялы болур учурут билишкы-биле улус чуну Влади-мир Ильич чегенелген. Совет эрге-чагыра бөдүн догуларын эргенип амылгы организациян чепсектиг камгалар бар турда, чүгө мычаарда камгалар ап ишлар турган. Оң учурунда өкжөнөшкөк күштерин халдашкына удуу туркуш иш-лар аргалы бөт дүшкөн төчүткү-вен шерт организацияны тургу-вары Совет күрүнеңи оң сопгарат-чымыс болган бири чегенни со-ругама болу берген.

Дашкык интервенция-биле бол-ган шийткел контрреволюция-биле тургучүлөрдик болган күрүнеңи-чегенелген демселдик чылчак чок бо-лушкуннарга чедир тайылбыр-лаар кылдыр өөрдир оу пропа-гандистин дуржулазында көзү-дү. Иңдыт мергежи болу чедир келбөөн. Ол болза доктаамал бо-лган шийткел амылдын түнел-ли болур. Кичээлге келбөс, бее-далажышкына киршеспес тавар-гылар тургулаан. Кичээлдер солун, бек динелдик байдал-га эртип турар дээр, Ли-лия Михайловна бугу-ле кемчел-лери алган. Кичээлге илпейл-чөк киржир, алаа олурп эртки-риптер дымнакчыларын эскерип каар, оларга айтырлары бил-дингир болган бөдүн кылдыр салып, оларын билип алын шаа-биле болур-чогут тайылбырын ап турган.

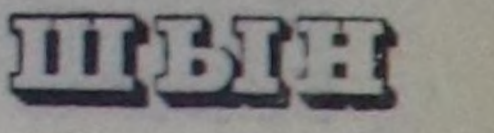
Социалист күрүнеңиң камгал-лары организацияда, күчүдү Чеп-сектиг Күштерин тургузаарда Комму-нист партия болза кымда кура-лыраар, күштерин үер дөстери хей болур, улустуң шийткел иламылап чорук улуг болур, ол кижиз амы-лыга тилеги үер дугайында де-йиниң чүдүдү улусту бөдүрүп, барымдалаан. Ол Ленинчи чүдүр Кызыл Армияны болган Флотун тургузушкунун болган хөгжүд-өрүнүн үдөшинге салдыган. Кызыл Армияны болган Флотун теңизтиг күчүзү соксаал чокка өстүрүшөөн, оң-биле кады комму-нист партия болган Совет чөвөк дайнычыларын коммунизм идея-лымын өүзүгүн, политиктиг белик меледердин, быжы салгал-чурму-нун, улустарын найырамын бол-ган пролетариат интернациона-лизм баууна кижиздирне компания дүсөк кичээлгилти көрдүдүрүп келген.

Чаа армияның характериг өза-гыт түдүктерин бөөрөк болза, улус чоң-биле оон тудун харылаама бо-дур дээрин Ленин санап чорган. Шаанда шерт организациялары молчүчү ангаларын хузаага чен-сек болуу чорана болза, Совет кү-рүнеңи армияны улустуң күзө-лөрү күүсүдир, оң эрге-ажынтар партия бараан болур учурут оң армияны кылдыр тургускан. 1918 чылдын январь 28-те Владимир Ильичин редакторлар баш са салга-ны Улус Комиссарлар Чөвүлениң декретинде бижинген: Совет эрге-чагырамын чөлөгөнчиге болур ча-армияны тургузарынын эрөгөк чу-гулазы эрге-чагырамын амылгы чондорго болган молчүттүрген ин-дигаларга шийткел-биле тыткан кал-гыны, коммунист партия, Ленин оң сопгаратчымыс сорулгамы дү-гөн шийткелдерин-биле бугу-ле кем-челери алган. Доктаамал шерт-тиг тургурау дугайында партияны хогла алган угалышкынын 1918 чылдын июльда Советтериниң V Бу-

армияны күзүзүдү үер дөстери болза: коммунист партияның удуруталамы дээрин В. И. Ленин көргөн. 1918 чылда РКП (б) ТК Вла-димир Ильичиниң саналы баураар доктаалды хулап алган. Ол доктаа-ла демделгени: «Шерт ведом-ствоуңун политиканы өске-даа бугу ведомстволарын болган албай чедирлерин алышкан, партиямыз Топ Комитетиниң бүгү-биле оң берип турар инти директивалары-га мылтыг үдөшлөшкөн база оң шүтт контроле-биле чорудар».

Социалист күрүнеңиң камгал-лары дугайында Ленин иделер болган Совет күрүнеңи шерт тургузушкунуң принциптерин төөгү таламы-биле хулаалымын тудуу эр-көн болган боттарынын тилетир-лери кезек күрүскөн. Бистин улус-тузу эрге-чагырамын бөдүнү ду-кулга алган, Төрөн чуртууну хо-улаалымы болган хамарышас чо-руун камгал ап, чаа интиселдик тургузушкунуңа шыгарганга чедир-иниңери чедип ап шыдаанын баша бир кол негелден болза чуртууну иламылап организация үдө-зүлөөн, кызуу болган буза шап-тыртык Чепсектиг Күштерин тур-гузарынын нарын болган берге со-ругаларын чедиктиңиң шийт-келери болур. Бистин армияның болган флотуеустан бугу дай-ныч тоөгүтү болза, олар боттары-нын маадыр удузуун, амыл-инчи удузуун төлөтүп төлү болуу турар деп чүвени көргүскөн дөрөн пар-тияның XXIII съездинде СЭКП-нин өткөп ителелинде демделген.

Совет күрүнең болган оң армия-ны баштайгы шыгыч шийткел болза хаматы дайын болган да-шкык интервенция болган. Бугу де-леттерин дарлаттырган болган мол-чүттүрген улустарына оу айткыч сымдык болу берген Советтер Ресубликанымыз догунаамчыны-биле элтекирери бөтү чурттары империалист күрүнеңи. Олар Со-вет эрге-чагырамын удузгары, бистин удузуустан чөлөк кыргып халдырып, Россия буржуаз-оме-ниччи корум-чурмуу база катап тургузары, амылчы чоннарын ку-далдыртып бодун турганар. Америка, Индияны, Штаттарын, Австралияны, Францияны, Япония-ны болган өскө-ла күрүнеңери империалист Совет чуртче чеп-сектиг шүтт халдашкынын илпей-кейлиг киржикчилери болганар.

ДААРАНЫКЧЫЛАРДА

Совет эрге-чагырганын бежен чылымды алдырып...

Даараналык комбинаттар март айында даараналык кымызга...

Тодаргайларга, браантыг продукцияны 114 хуу бежен...

Комбинаттык бригадалар аралык чарыкына март...

Уагт, биче хемчөөдөгү болган школа наамы четкен...

Оз бригаданын даараналык чылымды алдырып...

Эр уластуун сорочка хойлепери база бичи урууларын...

Херожене, уагустун аны-буру-лаагы...

Оз бригаданын мартта боттарынга алган...

Устуне саннарды болор, даараналык комбинаттык...

КВАРТАЛ ПЛАНЫ КҮҮСЕТКЕН

Республика типографиясынын лимити...

Лимити чылымды бичи кварталы пландын...

Капитал чурттарында ажыл соксадышыкыны

ФРАНЦИЯ

ПАРИЖ. Чурттуу барыны талакы райондарынын демір руда бассейни...

Франциянын Коммунисттик партиясы болган чурттуу улуг профивилдер...

Люангун районунда «Родисетабель-сталь» дээр химия заводунда...

ЮИ агентиледин диканадын-биле ажыра, бо уеде Францияда...

Ничиде иди кылар фабриканын ажылчылары...

АНШ

НЬЮ-ДОРК. Театрларын ажылчылары, телевиденинде болган...

Ажыл соксатканынын орунунга администрация албан черлерин...

Банчаарга-даа администрация-биле ажыл соксатканынын төлөөлектеринин...

Деланон (Калифорния штат) келээ ажыл-агый...

С. ОЮН.

ДАШТЫКЫДА

НИ ЭВЭС-ДАА БОЛ ХАНДЫРАРЫН ЧЕДИП АЛГА.

КАНАДА

ОТТАВА. Канаданын Куш-ажыл министрствотунун...

Январь айда ажыл соксадышыкыны алдан уза болган...

АРГЕНТИНА

БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентинанын башкылар конференциясы...

ХАРЫЗААЛАР БОЛГАШ ПЕРСПЕКТИВАЛАР

БАГДАД (СЭТА). «Иракты болган Совет Эвилелинин...

Париж. СЭТА-нын корреспонденттери А. Красков...

Чазактык мурундагы чеди кижигулерни чазакка кирбес...

Политика талазы-биле ап көөрге, чазактык бугу...

Джибутиде байдал

ПАРИЖ. (СЭТА). Джибутинде чогуунда турар...

НАМБОДЖАНЫН НАЦИОНАЛ ХУРАЛЫНЫН ШИТПИРИ

ПНОМПЕНЬ. (СЭТА). Дорт чагам шак тургучулар...

ВДР соңулдага белеткенип турар

ХАНОЙ. Чоонта чаа Ханойнун бир бажынынга Ханойнун...

Эрге-чагырганын чер-чер органыры — уездилерин...

Бо чылым эрге-чагырганын чер-чер органынга...

Австралия шериглерин Вьетнамче чорудуп турар

КАНБЕРРА. (СЭТА). Австралия шериглерин Вьетнамче...

Джибутиде байдал

ПАРИЖ. (СЭТА). Джибутинде чогуунда турар...

НАМБОДЖАНЫН НАЦИОНАЛ ХУРАЛЫНЫН ШИТПИРИ

ПНОМПЕНЬ. (СЭТА). Дорт чагам шак тургучулар...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Тудуг, чаагайжыдылга

Барын-Кечик районун «Шеклар» совхозунун...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

МЕДЭЭЛЕР, ФАКТЫЛАР, БОЛУШКУННАР

ВДР соңулдага белеткенип турар

ХАНОЙ. Чоонта чаа Ханойнун бир бажынынга Ханойнун...

Эрге-чагырганын чер-чер органыры — уездилерин...

Бо чылым эрге-чагырганын чер-чер органынга...

Австралия шериглерин Вьетнамче чорудуп турар

КАНБЕРРА. (СЭТА). Австралия шериглерин Вьетнамче...

Джибутиде байдал

ПАРИЖ. (СЭТА). Джибутинде чогуунда турар...

НАМБОДЖАНЫН НАЦИОНАЛ ХУРАЛЫНЫН ШИТПИРИ

ПНОМПЕНЬ. (СЭТА). Дорт чагам шак тургучулар...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Тудуг, чаагайжыдылга

Барын-Кечик районун «Шеклар» совхозунун...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Вьетнам улусту деткири-биле

КОПЕНГАГЕН. (СЭТА). 160 муң дани кижилер...

ДАНЗЫНГА СОГУУШКУН

ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнамдын улус армиясынын...

Ол-ла хүн америк шериг кораблар ВДР-нин Хатия...

САДЫГЛАЖЫШКЫН ВЗУДЕЗИ

ДАКАР. (СЭТА). Африка чурттарында Совет Эвилелинин...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

Ташкентте Совет эрге-чагырганын тургустунган...

ТӨБГҮЛҮГ ХҮЛЭЭЛГЕЗИ

Совет эрге-чагырганын кудур дежисиде олар иштин...

Хай санын фронтуларын тургустунган чылдаганымда...

Хай санын фронтуларын тургустунган чылдаганымда...

Хай санын фронтуларын тургустунган чылдаганымда...

Хай санын фронтуларын тургустунган чылдаганымда...

Хай санын фронтуларын тургустунган чылдаганымда...

Хай санын фронтуларын тургустунган чылдаганымда...

